

Karlštejnský jez leží asi kilometr pod obcí, z bývalého mlýna je hotel. Momentální spor se vede o vybagrování kilometrového úseku pod jezem včetně štěrkového ostrova, který vyčnívá nad hladinu.

BAGROVAT!

Vybagrování štěrkových nánosů, které po loňských povodních nechala velká voda v korytě Berounky, přijde stát na desítky miliónů. Podle jedné strany sporu jde o vyhozené peníze, které řeku jen poškodí. Podle druhé je to způsob, jak zachránit obce u řeky před povodněmi. A to je dnes absolutní argument. Ten, kdo sleduje spor zpovzdálí, je překvapen především mírou iracionality, se kterou se rozhoduje o státních penězích.

„Bydlím tu padesát sedm roků a dřív se tu vždycky bagrovalo, jezdlí tu od jezu k jezu sací bagr a byly tady ještěrky, nikomu to nevadilo.“ Starosta Karlštejna Miroslav Uřeš je jednoznačným zastáncem bagrování dna řeky. Důvody jsou dva, společné pro všechny starosty z obcí na Berounce. Když na to dá stát peníze, proč by se to nedělo, stejně by se jinak ty peníze někde prošťurovaly. To za prvé. A za druhé – pro starostu generální argument, lidé to chtějí. Prostě se bojí velké vody a bagry a nákladáky v korytě řeky jim dávají jistotu, že se o ně někdo stará. Navíc to přece vypadá tak logicky. Když koryto vybagrujeme, vejde se do něj víc vody a povodně budou menší. Jak prostě.

VELEVRUB PODPLAMATÝ SKŘEHOTÁ

Karlštejnský jez najdete zhruba kilometr dolů po proudu pod vesnicí. Pod ním oválný štěrkový ostrov, který tu nechala loňská velká voda. Pokud čtete západočeský regionální tisk, tenhle spor důvěrně znáte. Titulek, ať už jste ho četli v jakýchkoli novinách, byl pravděpodobně variací na téma „Užovka brání vyčištění Berounky v Karlštejně“. Užovka podplamatá si zahrála i v televizi, kde o ní reportér tvrdil, že je pro ochránce přednější než lidské životy. To je úderné heslo, které se dobře pamatuje, ale realita je prostší.

Povodí Vltavy, závod Berounka, začátkem května oznámilo Správě CHKO Český kras, že hodlá vybagrovat kilometrový úsek pod karl-

štejnským jezem do hloubky, kterou měla řeka v roce 1962. Důvod – povinností povodí je udržovat koryta řek v dobrém stavu a povodeň koryto poškodila. Je tedy třeba ho opravit. Správa oponovala, že na průběh povodní nemá tohle bagrování žádný vliv a jen se tím zničí říční biotop, který právě loňské povodně posunuly k přirozenějšímu stavu. Povodí na bagrování dál trvalo. Správa, když hledala argumenty, proč akci odmítnout, řekla, že na štěrkových polích a v nánosech v korytě řeky žijí chránění živočichové. Velevrub malířský, skokan skřehotavý a užovka podplamatá. Nic horšího pro svou pověst mezi místním obyvatelstvem udělat nemohla. Nějaká žába a škeble jsou jim milejší než lidé, kterým to zase vytopí barák!

Když zavoláte panu Bohumilu Nekutovi, který je na povodí šéfem závodu Berounka, vidí situaci jednoznačně: „Řeka se vždycky bagrovala a udržovat se musí. Dřív jsme se na to nikoho neptali.“

„Ale posudek, který zpracoval Výzkumný ústav vodohospodářský, říká, že z hlediska protipovodňové ochrany tohle bagrování žádný smysl nemá,“ namítl jsem a listoval přitom složkou plnou posudků, žádostí a vyjádření.

„Žádný takový posudek neexistuje.“ Nalistoval jsem příslušnou stránku a citoval: „Důvody těžby štěrkových nánosů uvedené podnikem Povodí Vltavy, s. p., jsou z našeho hlediska irelevantní ...“

Pan Nekut řekl cosi o tom, že tenhle posudek nezná, že tam jsou

Mimo území CHKO už úpravy koryta probíhají. Na průběh budoucích povodní ale pravděpodobně žádný velký vliv mít nemohou.

Docent Švihla z CHKO Český kras vysvětluje, že parkoviště vystrčené do říčního koryta nejspíš odnese hned příští opravdu velká voda

Mnohem větší problém než šterkové ostrov je samotný jez, který zdvihá hladinu zhruba o metr

Povodeň řeku vrátila blíže přirozenému stavu. K němu patří i šterkové nánosy a ostrovy.

tedy chytřejší, ale že řeka se bagrovala vždycky, a on si myslí, že by se měla bagrovat dál. Žádný jiný srozumitelný důvod nebo výpočet Povodí nemá. A v tomhle dohadování nejde samozřejmě jen o kilometr pod Karlštejnem, to je jen předehra mnohem rozsáhlejšího sporu. Zastánci „opravy řeky“ docela přirozeně počítají s tím, že ji vybagrují v celé její délce.

Přítom argumenty, které uvádí správa CHKO a už zmíněný posudek, jsou jednoduché a přehledné. Šterkové nánosy nejsou příčinou, ale následkem povodní. Každá větší voda přinese a převrství v korytě spoustu materiálu. Bagrování dna tedy prakticky nemá smysl. Menší povodně zůstanou v korytě tak jako tak, a pokud se vylijí v loukách okolo řeky, je to spíš ku prospěchu, protože to zbrzdí povodňovou vlnu a ubere jí to na síle. Větší voda začne přemísťovat šterk až na mnohakilometrové vzdálenosti bez ohledu na to, kde jsme bagrovali. Takže jen vyhodíme několik desítek miliónů (kilometr pod Karlštejnem má stát zhruba šest miliónů, úsek z Karlštejna proti proudu až k Berounu sedmdede-

sát pět miliónů), z řeky, kde postupně vznikají přirozená stanoviště živočichů, zase uděláme plavební kanál a z hlediska ochrany proti povodním nezískáme prakticky nic. Daleko větší problém než šterkové nánosy jsou totiž umělé stavby v korytě, například sám karlštejnský jez, který zvedá hladinu o víc než metr. Ten ale nikdo nezruší. Nejsou na to peníze a lidé se sem chodí koupat. Proč rušit jez, ten tu byl odevždy, ať vybagrují řeku!

I Bohumil Nekut z podniku Povodí uznává, že bagrovat dno bezprostředně nad jezem nemá žádný smysl, ale karlštejnský starosta poháněný nervozními občany na tom trvá a jakékoli věcné argumenty odmítá slyšet. Když se řeka vic vybagruje, vejde se do ní víc vody a basta!

PODRÍDÍ SE, PROTOŽE ...

Právě iracionalita rozhodování je na celé věci nejzajímavější. Tlak obyvatel je obrovský, přestože logické argumenty proti jsou jasné. A ministerstvo životního prostředí, které nakonec jako nadřízený orgán správy CHKO musí celou věc rozhod-

nout, pravděpodobně raději ustoupí. Náměstek ministra Ladislav Miko říká, že „úpravy koryta v intravilánu obcí ministerstvo povolí, ale v ostatních případech bude jednoznačně hájit zájmy ochrany přírody. A v případě Karlštejna nevidíme žádný problém“. To vypadá rozumně, ale příliš koncepční postoj to není. Úsek pod Karlštejnem totiž je zcela mimo zastavěnou část obce a navíc jde skutečně o precedent, kterým se bude protistrana ohánět při dalších žádostech o bagrování koryta. Jenže ministerstvo si pravděpodobně nechce pohněvat veřejnost dalšími novinovými články o užovkách, které jsou důležitější než lidé. Kromě toho se ve Sněmovně právě projednává důležitá novela zákona o ochraně přírody a dohady okolo Berounky vzbuzují nemilý zájem některých poslanců. A konečně – ty peníze na bagrování řeky nepůjdou z jeho rozpočtu. Když chce veřejnost plýtvat, tak ať plýtvá.

Správa CHKO se pochopitelně rozhodnutí ministerstva podřídí, takže jediný jasný postoj zatím zachovává občanské sdružení Mallorn, za-

bývající se ochranou Českého krasu, které tvrdí, že jakékoli bagrování na území CHKO je nesmysl a plýtvání veřejnými prostředky. A v tomto smyslu podalo žádost o prošetření na Nejvyšší kontrolní úřad a Ministerstvo financí ČR pro podezření ze zneužívání veřejných prostředků.

DODATEK O VEŘEJNÝCH FINANCÍCH

Vybagrovat Berounku, která se místy začíná podobat přirozenému toku, je prostě škoda. To, co se tu chystá, je prostá těžba šterkopísku, tedy suroviny, která se používá při výrobě betonových směsí. Jestli na celé věci má opravdu někdo zájem, pak komerční firmy, které se touto těžbou zabývají. Například v Dobřichovicích před měsícem firma vytěžila podobný šterkový ostrov pod jezem zadarmo, jen za to, že mohla šterk prodat. Jestliže ji na takovou činnost stát ještě připlatí, samozřejmě nebude proti. Je jen na nás, jestli se necháme vydírat povodňovými emocemi a pustíme po vodě další desítky miliónů. Odnese je stejně snadno jako ty miliardy z loňského léta. □